

PUOLUSTUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2012 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 14 päivänä helmikuuta 2012 lähettänyt puolustusvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Suomen ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä sekä laiksi mainitun sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien

määräysten voimaansaattamisesta (HE 4/2012 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Jenni Herrala ja neuvotteleva virkamies Kai Knape, puolustusministeriö
- ulkoasiainneuvos Kim Luotonen, ulkoasiainministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen ja Israelin välisen sopimuksen turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus tulee voimaan, kun jälkimmäinen ilmoitus siitä, että sopimuksen voimaansaat-

tamiseksi tarvittavat kansalliset toimenpiteet on saatettu loppuun, on otettu vastaan. Sopimuksen voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Puolustusvaliokunnan saaman selvityksen mukaan esityksen tavoitteena on saattaa voimaan

5.5.2011 allekirjoitettu Suomen ja Israelin välinen tietoturvaluksopimus. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa salassa pidettävän tiedon välittäminen ja suojaaminen Suomen ja Is-

raelin välillä sopimuspuolten puolustus- ja turvallisuushankintojen kesken tai puolustus- ja turvallisuusalan tutkimuksen, hankintojen tai tuotannon ja hankkeiden yhteydessä. Kysymys on arkaluonteisista tietoaineistoista, jotka lähetävässä sopimusvaltiossa on erikseen luokiteltu korkean tietoturvallisuuden tason toteuttamista edellyttäväksi.

Sopimus on puolustusvaliokunnan saaman selvityksen mukaan neuvoteltu Suomen mallisopimuksen pohjalta ja vastaa siten pitkälti muita Suomen neuvottelemia kahdenvälisiä turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroista suojaamista koskevia sopimuksia. Sopimuksen soveltamisala on suppeampi kuin muut Suomen neuvottelemat kahdenväliset tietoturvaluossopimukset sen koskiessa vain puolustus- ja turvallisuusalaa. Syy suppeamman sopimuksen neuvottelemiseen johtuu Israelista, joka ei tee useita hallinnonaloja koskevia tietoturvaluossopimuksia. Tarve sopimuksen neuvottelemiseen on kuitenkin suurin juuri puolustussektorilla, ja siksi suppeamman sopimuksen neuvottelemista voidaan pitää perusteltuna.

Sopimus antaa suomalaiselle puolustus- ja turvallisuusalan teollisuudelle mahdollisuuden saada sellaisia tilauksia tai osallistua sellaisiin hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää pääsyä Israelin turvallisuusluokiteltuihin tietoihin. Vastaavasti sopimus antaa Israelin teollisuudelle mahdollisuuden saada sellaisia tilauksia tai osallistua sellaisiin hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää pääsyä Suomen turvaluokiteltuun tietoon.

Sopimus on nähtävä osana viranomaistoimia, joilla mahdollistetaan suomalaisyritysten mahdollisimman tasavertainen kilpailuasema kansainvälisillä markkinoilla. Suomalaisyritysten osallistuminen turvaluokiteltuihin hankkeisiin edellyttää, että ne on asianmukaisesti turvallisuustarkastettu ja tarvittaessa annetaan todistus ulkomaiselle hankkeen tilaajalle siitä, että yritys

kykenee ja osaa käsitellä turvallisuusluokiteltua tietoa asianmukaisesti. Näiden vastavuoroisten todistusten hyväksyminen edellyttää yleensä, että maiden välillä on turvallisuusluokitellun tiedon suojaamisesta sopimus, jonka nojalla viranomaiset vaihtavat tietoa toimijoiden luotettavuudesta sekä henkilöturvallisuuden että yritysturvallisuuden osalta.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä muutettuna seuraavin huomautuksin.

Puolustusvaliokunta toteaa, että kansainvälisten sopimusten voimaansaattamista koskevan perustuslain 95 §:n 1 momentin muutos tuli voimaan 1.3.2012. Perustuslain 95 §:n 1 momentin mukaan kansainvälisten velvoitteiden muut kuin lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset saataan voimaan asetuksella. Perustuslain 80 §:n nojalla asetuksen antaa valtioneuvosto, jos asetuksen antajasta ei ole erikseen säädetty. Perustuslain muutoksen jälkeen myös perustuslain 95 §:n 3 momentissa tarkoitetut asetukset antaa valtioneuvosto. Koska lakiehdotuksen 2 §:ssä asetuksenantovaltuus on osoitettu lain voimaantulon osalta tasavallan presidentille, on voimaantuloa koskevaa pykälää muutettava siten, että asetuksenantovaltuus osoitetaan valtioneuvostolle.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella puolustusvaliokunta ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä tarkoitetun sopimuksen ja

että lakiehdotus hyväksytään muutettuna.

Valiokunnan muutosehdotukset

Laki

turvallisuusluokitellun tiedon vastavuoroisesta suojaamisesta Israelin kanssa tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
(Kuten HE)

2 §
Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 7 päivänä maaliskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jussi Niinistö /ps	Ismo Soukola /ps
vpj.	Seppo Kääriäinen /kesk	Eero Suutari /kok
jäs.	Thomas Blomqvist /r	Pauliina Viitamies /sd
	Mika Kari /sd	Jyrki Yrttiaho /vr
	Esko Kurvinen /kok	vjäs. Jukka Kärnä /sd
	Pentti Oinonen /ps	Aila Paloniemi /kesk
	Tuula Peltonen /sd	Jaana Pelkonen /kok.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos O-P Jalonen.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksen tarkoituksena on saattaa voimaan 5.5.2011 allekirjoitettu Suomen ja Israelin välinen tietoturvaluusosopimus. Sopimus on rajattu koskemaan puolustus- ja turvallisuushankintojen, -tutkimuksen, -tuotannon ja -hankkeiden salassa pidettävän tiedon välittämistä ja suojaamista vastavuoroisesti Suomen ja Israelin välillä. Sopimus kieltää luovuttamasta turvallisuusluokiteltuja tietoja mm. kansainvälisille järjestöille ilman lähettävän sopimuspuolen toimivaltaisen turvallisuusviranomaisen (Israelin ja Suomen puolustusministeriöt) ennakolta antamaa kirjallista suostumusta. Sopimuksen pääsäännön mukaan vastaanottavan sopimuspuolen on pidettävä turvallisuusluokiteltu tieto salassa.

Suomessa viranomaisten asiakirjojen julkisuus on pääsääntö. Sopimusmääräykset asettavat Suomen lainsäädäntöä tiukemmat vaatimukset turvallisuusluokitellun tiedon merkitsemiselle. Siksi määräykset edellyttävät eduskunnan hyväksymistä.

Sopimus on ongelmallinen mm. Suomen ja Israelin välisen asekaupan julkisuuden kannalta. Israel kuuluu maihin, jotka eivät julkista puolustusvoimiensa hankintoja. Israel kieltää yrityksiä kertomasta julkisuuteen puolustus- ja turvallisuusalan toimitusosopimuksista ja yhteistyöhankkeista.

Hallituksen esityksen henki ja perustelut korostavat yksinomaan kaupallis-taloudellisia intressejä, eivät varovaisuuslinjaa ja asekaupan poliittisen valvonnan ja seurannan varmistamista. Sopimusta tulisi arvioida myös osana Suomen omaa ulko-, turvallisuus-, puolustus- ja ihmisoikeuspolitiikkaa. Tässä yhteydessä on syytä viitata hallituksen ihmisoikeuspoliittiseen selontekoon (VNS 9/2009 vp) ja siitä annettuun ulkoasiainvaliokunnan mietintöön UaVM 1/2010 vp:

"Suomen kansainvälisen ihmisoikeuspolitiikan suoraa kansallista toteuttamista tehdään

muun muassa kahdenvälisen kehitysyhteistyön keinoin nostamalla ihmisoikeuskysymyksiä esiin Suomen kahdenvälisissä suhteissa. Ulkoasiainvaliokunta pitää tärkeänä, että vakavat ihmisoikeusongelmat huomioidaan johdonmukaisesti Suomen kahdenvälisissä suhteissa, mukaan lukien ulkomaankauppaan liittyvät kansalliset kysymykset, kuten esimerkiksi puolustusmateriaalien ja kaksikäyttötuotteiden vienti."

Suomen ja Israelin käymä asekauppa on noussemassa keskeiseksi ulkopoliittiseksi puheenaiheeksi Suomessa. Merkittävien EU-maiden, kuten Ison-Britannian, tai Pohjoismaiden, kuten Norjan ja Ruotsin, uudelleen arvioidessa ja katkaistessa kauppasuhteitaan Israelin aseteollisuuteen ovat Suomen hallitus ja puolustusministeriö valinneet päinvastaisen lähestymistavan. Vuosina 2004—2007 Suomi oli toiseksi merkittävin ohjusteknologian viejä Israeliin. Suomen vienti on ristiriidassa EU:n ministerineuvoston laatiman aseviennin käytäntönsääntönsä kanssa. Käytäntösääntö kieltää aseviennin maihin, jotka syyllistyvät YK:n mukaan ihmisoikeusrikkomuksiin tai joissa aseita saatetaan käyttää sisäisiin sortotoimiin (sopimuksen englanninkielisessä versiossa "internal repression").

Suomen asevientä on kuitenkin vain murtoosa Israelin kanssa käydystä asekaupasta. Suomi on hankkinut vuodesta 1999 lähtien israelilaisia aseita yli 152 miljoonalla eurolla. Suomi on kauppapoliittisilla valinnoillaan tukenut tunnustavasti Israelin aseiteollisuuden suurimpia yhtiöitä, mikä edesauttaa Israelin valtion ja palestiinalaisten välisen konfliktin jatkumista. Kansalaismielipide Suomessa, mm. yli 250 suomalaisesta poliitikasta, kulttuurin, taiteen ja tieteen vaikuttajasta, vaati Suomen asekaupan lopettamista Israelin kanssa.

Mm. nykyinen ulkoministeri Erkki Tuomioja on allekirjoittanut vetoituksen syksyllä 2010. Kansanedustaja Tuomioja kertoi (HS 10.10.2010) tuolloin allekirjoittaneensa asekauppaa vastustavan vetoituksen siksi, ettei Is-

raelia enää voi eikä pidä kohdella asekaupoissa normaalina kumppanina: "Ei niin kauan kun se jatkaa siirtokuntien laajentamista ja laitonta miehitystään palestiinalaisalueilla, eikä osoita uskottavia merkkejä aidosta pyrkimyksestä kestävään rauhansopimukseen."

Edellä todetuilla perusteilla vasenryhmän eduskuntaryhmä katsoo, että hallituksen esityk-

sen hyväksyminen ei ole Israelin valtion ja palestiinalaisten välisestä konfliktista johtuen perusteltua.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallituksen esitys hylätään.

Helsingissä 7 päivänä maaliskuuta 2012

Jyrki Yrttiaho /vr